

**ВОЛИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

вченою радою ВІППО
протокол № 6 від 15.12.2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора ВІППО
№ 259-од від 16.12.2022 р.

**Освітня програма семінару-тренінгу
«Психологічні умови благополуччя всіх учасників інклюзивного навчання»**

Луцьк 2022

Розробник/розробники програми: Турчина Л.І. – старший викладач кафедри педагогіки і психології Волинського інституту післядипломної освіти.

Пояснювальна записка

Освітня програма семінару-тренінгу «Психологічні умови благополуччя всіх учасників інклюзивного навчання»

Актуальність програми Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, процес входження в європейський та світовий освітній простір зумовили зміну ставлення суспільства до проблем інклюзії, яка стала пріоритетною в освітній політиці держави. Інклюзія в освіті визначається як процес включення дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітні навчальні заклади, і забезпечення права на одержання освіти, якість якої не відрізняється від освіти здорових дітей.

Благополуччя людей становить найвищу цінність суспільства та відображає магістральну лінію розвитку сучасної цивілізації, тому розуміння сутності та змісту благополуччя пов'язується з задоволенням вітальних, соціальних і духовних потреб людей, максимально ефективним використанням ресурсів та благ суспільства, створенням сприятливих умов для повноцінного життя і всебічного розвитку кожної людини. На освіту в цьому сенсі покладаються великі надії щодо реалізації цих завдань. Адже впровадження інклюзивної освіти значимо змінює усталене життя усіх учасників освітнього процесу. Пошук відповіді на запитання: «Як в умовах інклюзивної освіти сприяти зростанню психологічного благополуччя дітей з нозологією й їхніх родин, але не погіршуючи при цьому благополуччя інших учасників освітнього процесу?» стали лейтмотивом розробки цієї освітньої програми.

Метою освітньої програми є формування професійної компетентності педагогів щодо здатності управляти власним психологічним благополуччям і сприяти благополуччю всіх учасників інклюзивної освіти.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) підвищення професійної компетентності у сфері сучасних досягнень психології, вікової психології, інклюзії;
- 2) удосконалення вміння сприяти власному психологічному благополуччю та забезпечувати психологічні умови благополуччя інших учасників освітнього процесу;
- 3) формування вміння та навичок організовувати взаємодію з дітьми з особливим освітніми потребами на основі обізнаності з особливостями різних нозологій;
- 4) використання психологічних технологій сприяння благополуччю, технік емоційної саморегуляції в стресових ситуаціях та сприяння формуванню їх в учнів відповідно до вікових й індивідуальних особливостей;

Напрямок підвищення кваліфікації	формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України “Про освіту”				
Цільова група	вчителі ЗЗСО, асистенти вчителів, практичні психологи і соціальні педагоги, класні керівники				
Зміст	№з /п	Модулі/ теми	Кількість годин		
			Лекція	Практичне заняття	Всього
Сутність поняття благополуччя. Міжпредметний підхід у розумінні цього феномену. Види благополуччя та його структура. Особливості психологічного	1.	Психологічні аспекти благополуччя	1	1	2

благополуччя та фактори, що впливають на нього Складові та рівні ЕІ.					
Сутність інклюзивного навчання у контексті сприяння благополуччю всіх учасників: можливості та обмеження. Особливості потреб дітей з різними нозологіями та можливості їх задоволення в сучасному освітньому просторі. Проблема гандикапності в суспільстві та можливості її профілактики в освіті. Булінг в освітньому середовищі	2.	Інклюзивне навчання як умова сприяння благополуччю людей з інвалідністю 3	1	2	3
Організаційний і особистісний рівень сприяння благополуччю усіх учасників інклюзивної освіти. Технології і методи розвитку психологічної компетентності як фактор сприяння благополуччю	3.	Психологічні технології сприяння психологічному благополуччю	1	2	3
Обсяг	8 годин				
Форма підвищення кваліфікації	Очна/онлайн форма підвищення кваліфікації				
Перелік компетентностей, щовдосконалюватимуться/набуватимуться, відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом	Загальні компетентності: ЗК.02. здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК.04.Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети. Професійні компетентності: A.2. Предметно-методична компетентність. A2.1. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів. A2.2. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей. A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів. A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів. A2.5. Здатність розвивати в учнів критичне мислення.				

Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23 грудня 2020 р. № 2736

A2.7. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів

A3. Інформаційно-цифрова компетентність

A3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

A3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.

A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

B1 психологічна

B1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

B1.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.

B1.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

B1.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

B2 емоційно-етична

B2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керуватися власними емоційними станами.

B2.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

B3 компетентність педагогічного партнерства

B3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

B3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

B1 інклюзивна компетентність

B1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

B1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

B1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

B2 . Здоров'язбережувальна компетентність

B2.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

B2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

B2.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

B2.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

Г2 організаційна компетентність

	Г2.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів. Г2.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів. Д2. Здатність до навчання продовж життя Д2.1.Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя. Д2.2. Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо) Д3. Рефлексивна компетентність. Д3.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.
Очікувані результати навчання	Уміння: А2.4.У3 – упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів; А3.3.У1; А3.3.У2 - використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку; Б2.1.У1 – використовувати способи збереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, управління власними емоціями; Б2.1.У2 – конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню. Б2.2.У2 – застосовувати в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого та емпетичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації; запобігання конфліктам в освітньому процесі; В2.2.У3 – створювати умови для збереження психічного здоров'я учнів; В2.3.У1 – використовувати методики, що зменшують вплив стресогенних факторів на здоров'я учнів; В2.3.У2 – планувати освітній процес з урахуванням принципів здорового та безпечного способів життя; В2.4.У2 – здійснювати профілактичні заходи із збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності; Г2.1.У1 - організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства; Г2.2.У2 – застосовувати різні види і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Д3.1.У3 - враховувати у власному професійному розвитку зміни в системі освіти, її законодавчому забезпеченні, в діяльності закладу освіти, учнівському колективі.
Результати навчання	1. Знання сутності та структури, особливостей психологічного благополуччя. 2. Вміння створювати умови задоволення потреб дітей з ОПП на основі особливостей різних нозологій.

	3. Навички взаємодії у команді супроводу щодосприяння благополуччю всіх учасників інклюзивного навчання. 4. Використання моделей, підходів, технологій щодо створення системи запобігання професійному вигоранню і деформацій педагогів інклюзивних класів
Строки виконання програми	2023-2025 рр.
Місце виконання програми	Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти 43006 м. Луцьк вул. Винниченка, 31
Вартість/ безоплатність надання освітньої послуги	Освітні послуги надаються безоплатно / платно
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану роботи Волинського ІППО
Додаткові послуги	Можливість проживання в гуртожитку та харчування в їдальні
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Сертифікат про підвищення кваліфікації

Список рекомендованих джерел

1. Аршава І. Ф. Суб'єктивне благополуччя і його індивідуально-психологічні та особистісні кореляти //І. Ф. Аршава, Д. В. Носенко. - Вісник ДНУ. Серія: Педагогіка і психологія. - 2012, вип. 18, т. 20, № 9/1. - С. 3-10.
2. Горбаль І.С. Відчуття суб'єктивного благополуччя як передумова та втілення психологічного здоров'я особистості / І.С. Горбаль // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія "Психологічна": зб. наук. праць / за ред.М. М. Цимбалюк. - Вип.2 (2). - Львів: ЛДУВС, 2012. - с.293-303.
3. Духневич В.М. Психологічне благополуччя професіонала: модель досягнення / дотримання (на прикладі професії психолога-консультанта) / В.М. Духневич // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології ім.Г.С. Костюка АПН України. 2002. - Том 4, Ч.3. - с.57-63.
4. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 304 с.
5. Коцан І.Я. Психологія здоров'я людини / Коцан І.Я., Ложкін Г.В., Мушкевич М.І. / За ред. І.Я. Коцана. - Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. - 352 с
6. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко [та ін.] ; Всеукр. громад. організація «Благодійний фонд Порошенка». – Київ, 2018. – 252 с
7. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. – Київ, 2017. – вип. 12. – 184 с.
8. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек.] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. - Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 92 с.
9. Титаренко Т.М. Щастя, здоров'я, благополуччя: досягнення недосяжного / Ракурси психологічного благополуччя особистості: збірник тез доповідей Р19 всеукраїнського науково-практичного семінару "Ракурси психологічного благополуччя

особистості", 9 червня 2017 р., Ніжин. / Ред. кол.: Титаренко Т. М. (гол.ред) та ін. - Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. - 177 с.

10. Формування політики раннього втручання: тренінговий модуль / кол. авторів : Л. Ю. Байда, Є. Б. Павлова, О. Л. Іванова, Г. В. Кукуруза ; Нац. Асамблея людей з інвалідністю України. – Київ, 2017. – 60

11. Ставицький О. О. Емпіричне дослідження проявів гандикапності (за модифікованою методикою "Незавершені речення") / О. О. Ставицький // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. - 2014. - Вип. 2(1). - С. 121-125. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhpr_2014_2%281%29__25

12. Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти №609 від 8 червня 2018р.- Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

13. Онлайн курс "Сміливі навчати" - <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1762>

14. Центр психологічної допомоги CONFIDENCE - <https://confidence.net.ua/>

15. Посібник "Сьогодні заради майбутнього. Школа у воєнний час" - <https://bit.ly/3xIMYg>